

Rodzicielstwo w wybranych zagadnieniach pedagogicznych, red. Danuta Opozda, Magdalena Leśniak, (Pedagogika rodziny w teorii i praktyce, t. 5), Lublin: Wydawnictwo Episteme 2017, ss. 214.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rped.2018.10.4-10>

Liczne badania oraz publikacje¹ dowodzą, że rodzicielstwo jest niewątpliwie ogromnym i odpowiedzialnym wyzwaniem. W kontekście zmian społeczno-kulturowych jest ono bez wątpienia zadaniem jeszcze trudniejszym. W dynamicznym rozwoju społeczeństwa funkcje rodziny oraz jej cele wychowawcze ulegają znacznym zmianom. Podstawowym jej zamierzeniem jest przede wszystkim wychowanie społeczne, emocjonalne oraz fizyczne młodego pokolenia, które zdobędzie umiejętności radzenia sobie z trudnościami i przeciwnościami we współczesnym społeczeństwie².

Rodzicielstwo jest niewątpliwie jednym z najważniejszych obszarów aktywności człowieka dorosłego. Bycie rodzicem oznacza szerokie spektrum uczuć, zachowań, wartości. To również umiejętne łączenie wiedzy, doświadczeń i metod wychowawczych. Pełnienie roli matki/ojca to nie tylko fakt biologiczny, ale także aktywne realizowanie roli rodzicielskiej.

Publikacja pt. *Rodzicielstwo w wybranych zagadnieniach pedagogicznych* jest próbą interdyscyplinarnego ujęcia wybranych zagadnień pedagogicznych rodzicielstwa. Jako kolejny tom z serii *Pedagogika rodziny w teorii i praktyce* zawiera treści poświęcone zarówno teoretycznym, jak i empirycznym rozważaniom na temat problematyki rodzi-

¹ J. BRĄGIEL, S. KAWULA, A. JANKE, *Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2012; A. KWAK, *Rodzicielstwo – inwestycja w przyszłość. Czy zawsze udana?*, w: J. BRĄGIEL, B. GÓRNICKA (red.), *Rodzicielstwo w kontekście współczesnych przemian społecznych*, Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego 2012; A. KWAK, *Społeczny i indywidualny wymiar rodzicielstwa*, w: A. KWAK (red.), *Rodzicielstwo między domem, prawem, służbami społecznymi*, Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej 2008, s. 18-39; M. PŁOPA, *Psychologia rodziny: teoria i badania*, wyd. II, Elbląg: Wydawnictwo Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej 2005; D. LALAK, *Społeczne uwarunkowania kryzysu rodzicielstwa*, w: M. LIBISZOWSKA-ŻÓŁTKOWSKA (red.), *Czego obawiają się ludzie? Współczesne zagrożenia społeczne – diagnoza i przeciwdziałanie*, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego 2007; D. OPOZDA, *Rodzicielstwo: wybrane zagadnienia kontekstów edukacyjnych*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2007; H. CUDAK, *Rola kultury pedagogicznej rodziców w eliminowaniu dysfunkcji rodziny*, „Pedagogika Rodziny” 2012, nr 2(3), s.15-22.

² E. PIECUCH, *Rodzina jako przestrzeń rozwijania umiejętności emocjonalno-motywacyjnych u dziecka w procesie uczenia się*, w: E. JEZIERSKA-WIEJAK, J. MALINOWSKA (red.), *Dziecko w sytuacjach uczenia się. Konteksty i przestrzenie edukacyjne*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2014, s. 39.

cielstwa, rodziny, a także wychowania. Praca składa się z trzech części, w skład których wchodzi rozdziały. Całość pracy poprzedzona została wstępem, w którym redaktorzy wyjaśniają cel i istotę zawartych w niej treści. Wskazują głównie na ukazanie potencjału, który tkwi w rodzinie, a także jej granicach i ograniczeniach w kontekście transformacji kultury i społeczeństwa oraz trudności życia codziennego.

Część pierwszą zatytułowano: *Zmiany w modelach rodzicielstwa w ujęciu pedagogicznym*. Tekst autorstwa Danuty Opozdy jest próbą refleksji pedagogicznej dotyczącej zróżnicowania w funkcjonowaniu w rolach rodzicielskich. Autorka zauważa, że szybkie tempo przemian społeczno-kulturowych w znaczący sposób wpływa i reguluje sposób pełnienia ról rodzicielskich oraz poczucie odpowiedzialności za dziecko. Natomiast Anna Błasiak prezentuje wybrane aspekty „nowego” rodzicielstwa. Wskazuje przede wszystkim na nowy wymiar macierzyństwa i ojcostwa, a także na współczesne czynniki wychowania w rodzinie. Problematyce odpowiedzialności za dziecko poświęcony jest artykuł Moniki Gromek. Autorka odnosi się do koncepcji odpowiedzialnego rodzicielstwa w ujęciu nauczania papieża Pawła VI, który wymienia pięć istotnych płaszczyzn odpowiedzialnego rodzicielstwa: poznawczą, wolitywną, moralną, decyzyjną i religijną. Niewątpliwie w analizie procesu wychowania istotne są jego cele. Analizę tej problematyki prezentuje Edyta Zawadzka na podstawie wyników badań własnych. Obok celów wychowania, ogromne znaczenie mają również stosowane techniki wychowawcze. Barbara Cichy-Jasiocha przedstawia wyniki dotyczące zależności pomiędzy rodzicielskimi technikami wychowania a nadzieją na sukces młodzieży w okresie adolescencji.

Część druga nosi tytuł: *Relacje rodzic–dziecko w świetle analiz i badań*. Tekst autorstwa Pauliny Biegaj przybliży założenia nauczania papieża Franciszka zawarte w adhortacji apostołskiej *Amoris laetia*. Opierając się na postulatcie miłości i czułości, autorka podejmuje próbę pedagogicznej analizy problemu nieposłuszeństwa dziecka wobec rodziców. Uważa, że jego realizacja daje szansę na przezwycięzenie wychowawczego kryzysu. Z kolei Izabela Kiełty-Zaborowska zwraca uwagę na jakość relacji rodzic–dziecko, uwzględniając komunikację wewnątrzrodzinną oraz znaczenie czasu wolnego. Autorka jest zdania, że zaburzenia powyższych czynników mogą przyczynić się do rozluźnienia więzi, narastania konfliktów oraz braku miłości, akceptacji i zaufania. Magdalena Leśniak, analizując literaturę przedmiotu, przybliży problematykę relacji interpersonalnych w rodzinach zrekonstruowanych. Z kolei Małgorzata Grabowska prezentuje wyniki badań własnych dotyczących oceny postaw rodzicielskich przez dziewczęta niedostosowane społecznie.

Trzecią część zatytułowano: *Rodzicielstwo i małżeństwo z perspektywy trudności życia codziennego*. Sabina Lucyna Zalewska podjęła rozważania na temat samotności i osamotnienia w małżeństwie na podstawie narracji biograficznych i doświadczeń małżonków. Karolina Ludwikowska analizuje samotne rodzicielstwo w sytuacji zaginięcia współmałżonka i „nierozwiązanej żałoby”. Z kolei Agnieszka Bochniarz przedstawia wyniki badań własnych dotyczących samooceny rodziców z niepełnosprawnością ruchową. Przyczyną małżeńskich trudności może być również problem niepłodności. Dorota Kornas-Biela oraz Ewa Nizio zwracają uwagę na istotę oraz sposoby radzenia sobie z trudnościami

poczęcia dziecka na podstawie analizy wypowiedzi internetowych. Problemy z płodnością oraz nieskuteczne starania o potomstwo mogą skutkować podjęciem przez małżonków decyzji o adopcji. Ks. Jarosław Czapliński podejmuje rozważania dotyczące procesu adopcyjnego oraz funkcjonowania tych rodzin w społeczeństwie oraz w płaszczyźnie indywidualnej i rodzinnej. Jednym z trudniejszych zagadnień życia rodzinnego jest również problem dysfunkcjonalności i przemocy w rodzinie. W literaturze poświęca się wiele miejsca tym zagadnieniom. Józef Szopiński nawiązuje do dysfunkcji w relacjach rodzinnych. Autor prezentuje narrację kobiety z syndromem Elektry. Ukazuje sytuację kobiety uwikłanej przez ojca w relację erotyczną oraz w jaki sposób wpływa ona na system małżeński tej kobiety. Monika Sabaj opisuje różnice pomiędzy przemocą perwersyjną a przemocą psychiczną w bliskich związkach między małżonkami bądź partnerami.

Monografia opisuje i wskazuje współczesne tendencje i problemy życia codziennego rodziny. Autorzy łączą zarówno problemy teoretyczne, jak i praktyczne oraz zachęcają do podejmowania dalszych rozważań nad zagadnieniami z zakresu pedagogiki rodziny. Zaprezentowane w artykułach wyniki najnowszych badań mogą być pomocne w pracy terapeutów, pedagogów czy psychologów z rodzinami. Problematyka zawarta w publikacji jest aktualna i porusza społecznie istotne zagadnienia. Duża różnorodność tematyczna sprawia, że książka – stanowiąca rzetelne źródło wiedzy na temat współczesnego rodzicielstwa – może być interesującą pozycją zarówno dla praktyków, osób zajmujących się badaniami nad rodziną, jak i dla studentów takich kierunków, jak pedagogika, psychologia czy socjologia.

Patrycja Leśniak-Walczuk
doktorantka, Katedra Pedagogiki Rodziny KUL
e-mail: lesniakpatrycja09@gmail.com

Rodzina – wsparcie i pomoc, red. Magdalena Parzyszek, Marta Samorańska, (Pedagogika rodziny w teorii i praktyce, t. 4), Lublin: Wydawnictwo Episteme 2017, ss. 214.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rped.2018.10.4-11>

Recenzowana publikacja jest pracą zbiorową, w której podjęto szereg zagadnień dotyczących funkcjonowania rodziny jako systemu oraz jej członków jako indywidualnych jednostek. Problematyka ta jest niezwykle istotna ze względów społecznych i kulturowych. Wpisuje się w szeroki obszar kwestii związanych z rozwojem osoby w środowisku rodzinnym, w kontekście dynamicznie zachodzących przemian społeczno-ustrojowych, które nierzadko pomniejszają znaczenie rodziny. Ze względu na obszerny i zróżnicowany zakres oddziaływań zadanie to nie jest łatwe. Najważniejszym punktem odniesienia uczyniono